

Obraćanje Visokog predstavnika Paddy Ashdowna Parlamentarnoj skupštini BiH

Gospodine predsjedavajući, dame i gospodo,

Zahvaljujem vam što ste me ponovno pozvali, uoči jednog od vjerojatno najvažnijih trenutaka u napretku Bosne i Hercegovine ka stabilizaciji i punoj državnosti.

Sada se morate suočiti s istinski ključnim odlukama koje se tiču budućnosti Bosne i Hercegovine. To će biti tema mog današnjeg obraćanja.

Međutim, osvrnimo se prvo na situaciju u kojoj se trenutno nalazimo.

Stalni napredak

Ove godine smo ostvarili istinski napredak.

Pokatkad, usred sve užurbanosti svakodnevnog političkog života, teško je vidjeti ono što se ostvaruje.

Ali kada se osvrnem na događaje koji su se desili u međuvremenu, nemoguće je ne donijeti zaključak da BiH počinje ostvarivati neka stvarna postignuća.

Tada sam naveo žurnu uspostavu državnog Tužiteljstva, Državnog suda i posebnih odjela ovog Suda za slučajeve organiziranog kriminala kao ključne i prioritetne zadaće.

Danas, državno Tužiteljstvo ne samo da je uspostavljeno, već i priprema nekoliko krivičnih slučajeva visokog profila. Od sredine veljače državno Tužiteljstvo je zaprimilo 88 predmeta koji se odnose na 222 optuženika. U šest predmeta, koji se kreću od krivotvorenja do krijumičarenja, donesene su presude

i izrečene zatvorske kazne u trajanju do 6 godina. Posebna Vijeća Suda BiH, koja će rješavati najkrupnija krivična djela uskoro počinju s prvim suđenjima, uključujući i najkrupniji slučaj trgovine ljudima, najveći u povijesti ove zemlje.

Kada sam vam se zadnji put obraćao ovdje, zahtijevao sam brzo usvajanje Krivičnog zakona i Zakona o krivičnom postupku kako bi se olakšalo uhićenje kriminalaca.

Danas, odvjetnici i suci diljem zemlje primjenjuju nove zakone upravo u tu svrhu.

Zadnji put kada sam stajao ovdje, zahtijevao sam provođenje reforme našeg veoma lošeg carinskog sustava i uvođenje suvremenog europskog PDV sustava.

Danas, nova Uprava za indirektno oprezivanje predstavlja zakonsku realnost, carinske uprave se objedinjavaju, i uskoro će vam biti dostavljen novi okvirni zakon, za usvajanje u punoj parlamentarnoj proceduri.

Zadnji put kada sam vam se obraćao, zatražio sam da surađujete s poslovnim ljudima ove zemlje i njihovom 'buldožer' inicijativom, kako bi se ukinula zamršena mreža birokracije i propisi koji guše poduzetništvo i onemogućavaju otvaranje novih radnih mjesta.

Danas je 50 ovih birkokratskih barijera uklonjeno – naglašavam, ne od strane Visokog predstavnika ili međunarodne zajednice već vašom tijesnom suradnjom s poslovnim ljudima u čijim se rukama nalazi ekonomska budućnost ove zemlje.

A buldožer i dalje radi. Povjerenstvo će u listopadu parlamentarcima prezentirati još 50 reformi koje će otvoriti nove mogućnosti za nova poduzeća, nova ulaganja i nova radna mjesta u ovoj zemlji.

I nadam se da postajemo svjedoci pojavljivanja još jednog pozitivnog trenda.

Krajem prošle godine odlučili smo da tijela vlasti i parlamenti trebaju preuzeti veći dio ovih napora. Rekao sam tom prigodom da "što više vi budete radili na reformama, utoliko će moj angažman biti manji. Što manje vi budete radili na reformama, više ću se ja morati angažirati".

Pa, čini se da se sada ovaj balans mijenja.

U posljednjih osam mjeseci broj zakona i izmjena i dopuna zakona koje sam morao proglasiti je upola manji. Pri tome nije usporen tempo reformi.

Rokovi za izvršenje zadaća

To je dobra vijest.

A sada loša vijest.

Još uvijek se krećemo presporo. Isuviše sporo. Ukoliko ne ubrzamo tempo, nećemo uspjeti. Najteži dio ovog procesa je tek pred nama.

Tijekom proteklih mjeseci, vi, političke stranke, radili ste zajedno s međunarodnom zajednicom kako biste pripremili sljedeću fazu procesa reformi.

Mnogo je stvari urađeno.

Predstavnici države i dva entiteta su se okupili u okviru Komisije za indirektno oporezivanje kako bi kreirali suvremeni sustav indirektnog oporezivanja koji će odgovoriti na izazov koji je postavila Europa, i koji će funkcionirati u interesu građana, a ne kriminalaca.

Molim vas da obratite pozornost na sljedeće: ovo je dogovor koji su postigli vaši predstavnici u Komisiji, a ne – ponavljam ne – međunarodna zajednica.

To su vaši dogovori, ne moji.

Ostvarena kompromisna rješenja su vaša rješenja, ne moja.

Etiketa na ovim zakonima glasi "Napravljeno u BiH" a ne "Napravljeno od strane međunarodne zajednice".

Tako i treba biti. Odnosno, tako i mora biti ukoliko BiH želi dobiti šansu za pridruživanje Europi.

Zakon o porezima koji ćete imati pred sobom u potpunosti ispunjava uvjete koje je Chris Patten naveo kao nužne za daljnji napredak prema Europskoj uniji – a on će to dokazati i djelima. 20 milijuna KM za restrukturiranje carinskog i poreznog sustava. 90 milijuna KM pomoći. BiH će dobiti novac ukoliko se ovaj zakon usvoji do siječnja. Gubimo sve – više od 100 milijuna eura – ukoliko se ovaj zakon ne donese.

O vama ovisi što će se dalje dešavati. Vi morate odlučiti.

Uloga međunarodne zajednice u ovom procesu je sada završena.

Komisija za politiku indirektnog oporezivanja je završila svoj posao.

Posao je urađen.

Ako usvojite zakon, zasluga je vaša. Ako ga ne usvojite, snosite odgovornost.

Isti je slučaj i s reformom u oblasti obrane.

Predstavnici države i entiteta su se okupili kako bi osmislili jedinstven sustav zapovijedanja i nadzora za vojsku.

Ali na vama je da odlučite hoćete li prihvatiti njihove prijedloge.

Ukoliko ih prihvatite, BiH će ispuniti uvjete za članstvo u Partnerstvu za mir – tko zna, možda čak i ove godine.

Ako ih ne prihvatite, BiH će izgubiti prigodu da napravi svoj prvi povijesni korak ka članstvu u euro-atlantskim strukturama, i konačno prigodu za puno članstvo u NATO-u.

Ako usvojite prijedloge, zasluga je vaša. Ako ih ne usvojite, vi snosite odgovornost.

Isto se odnosi i na reformu obavještajnih službi.

Usvajanjem reformi koje su pripremile dvije obavještajne službe, Bosna i Hercegovina može postati prva zemlja na Balkanu koja će imati obavještajnu službu sukladnu europskim standardima, pod demokratskom kontrolom, koja za svoj rad odgovara parlamentu i podliježe vladavini zakona.

Usvojite zakon o obavještajnoj službi i politika BiH više neće biti uzdrmana špijunskim skandalima i beskrajnim zavjerama o kojim stalno čitamo u novinama.

Ako ga ne usvojite, i putovanje bez vize će, između ostalog, ostati tek nedostižni san.

Dozvolite mi da objasnim zašto:

Kako su europski čelnici ovog ljeta jasno stavili na znanje u Solunu, svi izgledi za bezvizni režim za građane BiH mogu se ostvariti samo nakon što izvršimo reformu naših sigurnosnih struktura, a ovo je ključni prvi korak u tom procesu.

Dakle, izbor je na vama:

Ukoliko usvojite ovaj zakon, to će biti korisno za BiH, a zasluga je vaša. Ukoliko ga ne usvojite, BiH je na gubitku, a vi ćete snositi odgovornost.

Dakle, u naredna 3 ili 4 mjeseca svatko od vas će morati odlučiti hoćete li vrata koja BiH vode na put ka Europi držati otvorena ili ćete ih treskom zatvoriti;

Želite li se pridružiti Partnerstvu za mir i NATO-u, ili propustiti prigodu i ostati van tih struktura;

Hoćete li graditi budućnost ove zemlje, ili se držati prošlosti.

To je test.

Ali šanse su sada još veće.

U ovim povjerenstvima je uspostavljena nova praksa postizanja konsenzusa, koja je zamijenila staru sterilnu igru u Bosni i Hercegovini koja se zasniva na načelu "ako moja strana ne može imati sve, onda nećemo ništa". Na kraju je ta igra Bosni i Hercegovini ostaje baš to – veliko ništa.

Kompromis u BiH više nije ružna riječ.

Polako mijenjamo raniju praksu u kojoj postoje samo "pobjednici i gubitnici" novim navikama koje stvaraju samo "pobjednike", gdje nitko ne dobija **sve** što želi, ali **svi** dobijaju nešto bolje u odnosu na ono što su imali ranije.

Naposlijetku, to je jedina budućnost za ovu zemlju.

Ako to postignemo, Bosna i Hercegovina će krenuti naprijed da zauzme mjesto koje joj s pravom pripada u europskoj obitelji država. A koga će tada povijest proglasiti herojem? Sigurno ne one koji su ostali u političkim rovovima, kritizirajući iz pozadine, već one koji su se odvažili preuzeti rizik, koji su pokazali hrabrost da pregovaraju, i povjerenje da naprave kompromis.

Zato što će oni biti ti koji su postigli napredak. Oni koji su stvari pomakli s mrtve točke. Oni koji su se pobrinuli da se budućnost ove zemlje razlikuje od njene prošlosti.

Još jedna završna riječ na ovu temu:

Neki vjeruju da ću ja intervenirati svojim kompromisnim rješenjima ako vi odbacite ove dogovore.

To je izuzetno pogrešna procjena. Jer se to neće dogoditi. Zapravo, to se ne može dogoditi.

Dozvolite mi da ponovo objasnim:

Europska unija koja je trenutno usred procesa izrade studije izvodljivosti za Bosnu i Hercegovinu (*feasibility study*) je jasno naglasila da u Europu ne možete putem Ureda Visokog predstavnika – da ove reforme moraju biti vaše reforme, ne moje.

Ovo nije puka retorika. Ovo je čvrsta politička činjenica.

To ne znači da ne možete ili da se ne biste trebali detaljno upoznati sa zakonima i izmjeniti ih ukoliko smatrate da je to potrebno.

Ukoliko se možete usuglasiti oko amandmana kojima se poboljšava Zakon o upravi za indirektno oporezivanje a da pri tome ne dovedete u pitanje europske standarde, te da ih usvojite do 1. siječnja 2004. godine, onda to trebate i učiniti.

Isto se odnosi i na zakon o obavještajnoj službi i zakon o obrani.

Ali pažljivo razmotrite ove dogovore.

Sva tri zakona su proizvod dugotrajnih i mučnih pregovora i delikatnih kompromisa.

Sva tri zakona su u potpunosti usklađena s europskim standardima.

Sva tri zakona će BiH učiniti funkcionalnijom državom.

Ovdje osvajamo novi teren.

Ove su nam povjerenstva dala sredstva da smjelo zakoračimo na teritorij za koji su stručnjaci tvrdili da je potpuno nedostupan za BiH.

Sve tri povjerenstva su dokazala da skeptici nisu bili u pravu.

Sva tri su pokazala da je ono što je u BiH navodno nemoguće,

na kraju, ipak moguće postići.

Ubrzavanje dinamike reformi

Naša zadaća sada nije podrivati njihov uspjeh, nego ga konsolidirati i na njemu graditi dalje.

Jer, iako je naš napredak do sada dobar, još uvijek stojimo u podnožju. Pred nama je još uvijek ogromna i zastrašujuća planina na koju se treba popeti.

Reforma ekonomije.

Smanjenje troškova vlasti.

Rješavanje problema grada Mostara.

Rebalans proračuna.

Okončanje reforme Javnog RTV sustava.

Završiti ustroj SIPE.

Uspostava vladavine zakona.

To je ogroman posao, ali ako mislite da se ne može uraditi, griješite.

Slovenačka vlada i parlament su u jednoj godini donijeli 1200 zakona da bi na vrijeme ispoštovali standarde Europske unije.

Ovaj Parlament je do sada donijeo samo nešto više od 12 zakona.

Možda biste se trebali upitati može li ova zemlja stići u Europu s vladom koja radi tako sporo, i Parlamentom koji zasijeda samo jedan dan mjesečno.

Dozvolite mi da kažem zašto je to važno pitanje.

Studija izvodljivosti Europske komisije će krajem jeseni dati iskrenu, nimalo uljepšanu procjenu stvarnog stanja u ovoj

zemlji.

Nemojte očekivati da će Europa biti uzdržana ili okolišati.

Europska unija nije ublažila standarde za Mađarsku i Poljsku, pa ih neće ublažiti ni za vas.

Ali Poljska i Mađarska su pokazale da se proces reforme zaista isplati.

One su se do kraja držale zacrtanog puta.

Tako da će sljedeći put kada se ja budem obraćao ovom Parlamentu, Mađarska, Poljska, Slovenija, Češka Republika i ostale zemlje već biti punopravne članice Europske unije, i imat će važnu ulogu u donošenju odluke kada će se zemlje poput BiH pridružiti Europskoj uniji.

I baš zato što ni one nisu dobile besplatan ulazak, neće to očekivati ni za druge.

Europa je jasno stavila do znanja da želi da joj se pridružite – u to nema sumnje.

Ali prvo morate dostići standarde i vrijednosti zbog kojih vrijedi biti član Europske unije – to je nedvojbeno.

Pitanje kada ćete dobiti članstvo ne ovisi toliko o Europskoj uniji koliko o tempu i brzini kojim provodite reforme.

Kao što je komesar Patten rekao, put u Europu nije popločan dobrim namjerama, već reformama koje će proizvesti osjetne i vidljive rezultate.

Dakle, ovo je izuzetno važan trenutak.

Ipak, mnogi političari još uvijek provode suviše vremena govoreći o nedostacima BiH, fokusirajući se na ono što je negativno. Isuviše je veliki broj političara koji još uvijek traže izgovor zato što ne poduzimaju ništa, umjesto da rade na reformama – zemlja ima loš Ustav, ili su izabrane pogrešne

stranke; ili situacija se polako pretvara u pravi kaos.

Ako želite dovesti investicije u ovu zemlju, moramo je dobro prodati.

Kada ste posljednji put čuli političara da govori, ili pročitali u novinama, o navodima u posljednjem izvješću Lausanne sveučilišta: da zabilježena razina kriminala u BiH zapravo nije viša nego u Švicarskoj? Ili da je ovo prva zemlja u regiji koja je zvanično prekinula veze između političara i sudstva? Ili da ćemo PDV uvesti tri puta brže nego Poljska? Ili da još uvijek imamo najstabilniju valutu u regiji?

Da, točno je da u ovoj zemlji treba mnogo toga promijeniti, nitko to ne poriče. Ali same žalbe na postojeću situaciju neće promijeniti ništa. To je luksuz koji si može priuštiti samo novinar.

I vi, izabrani predstavnici građana ove zemlje imate odgovornost uraditi nešto po tom pitanju. Morate razmotriti kojim reformama će se postići napredak u ovoj zemlji, a zatim provesti te reforme. To može iziskivati kompromis, može podrazumijevati da ćete morati objašnjavati promjene koje neće biti popularne. Može značiti da ćete raditi sa vašim političkim protivnicima, umjesto da postižete poene na njihov račun. Ali, na kraju krajeva, to i jeste vaš posao – da u prvi plan stavite interese građana.

To je veoma izazovna zadaća, baš kakvim se i čini.

Ali svatko tko poznaje ovu zemlju, svatko tko je dolazio proteklih godina nakon završetka rata, zna koliko talenta i koliko potencijala posjeduje ova zemlja, te koliko mogućnosti nudi.

Bosna i Hercegovina ima svoje mjesto u suvremenoj Europi. To mjesto vas čeka. Ali od ovog trenutka, više ne ovisi o meni hoćete li stići tamo.

To ovisi o vama.